

**GRUPA NIEFORMALNA
„RAZEM DLA OLESZKI”**

Projekt "Ocalić od zapomnienia"

**Miejsce pamięci ku czci Karola Chodkiewicza – kadeta lwowskiego
(1904 – 1921)**

Karol Chodkiewicz urodził się 20 września 1904 r. (inne źródła podają 12 września i 26 września) we wsi Strzelczyńce koło Niemirowa na Podolu (obecnie Ukraina). W wieku 13 lat wstąpił do drużyny harcerskiej. Uczył się w gimnazjum w Żytomierzu, a potem we Lwowie, gdzie ukończył szkołę średnią. Od młodych lat pasjonował się wojskiem, dlatego kontynuował naukę w Krakowskim Korpusie Kadetów nr 1, przeniesionym w 1921 roku do Lwowa.

W tym czasie Polska po 123 latach zaborów była już krajem niepodległym (od 1918 roku). Jednocześnie na Śląsku rosła polska świadomość narodowa, tłumiona przez niemieckie wojsko i administrację. Zanim 20 marca 1921 r. przeprowadzono plebiscyt, na Górnym Śląsku doszło do dwóch powstań w 1919 i 1920 roku. Uczestniczyli w nich Polacy mieszkający na tych terenach, którzy zapragnęli, by Górny Śląsk znalazł się w granicach wolnej Polski. W związku z niekorzystnym wynikiem plebiscytu, jak również z rosnącym kryzysem i bezrobociem na Górnym Śląsku wybuchł strajk generalny. W konsekwencji z 2 na 3 maja 1921 r. doszło do wybuchu III Powstania Śląskiego. Górnoślązacy z części przemysłowej chwycili za broń i w krótkim czasie opanowali większość terenów plebiscytowych. Na ten teren przybywali także ludzie z Polski, żeby walczyć z Niemcami.

Dla Karola Chodkiewicza i innych kadetów stało się więc oczywiste, że trzeba pomóc powstańcom. Dlatego w nocy z 9 na 10 maja 1921 roku Karol Chodkiewicz wraz z grupą kadetów z 1. Kompanii Pierwszego Korpusu Kadetów opuścił Lwów, udając się na Śląsk, by wziąć udział w powstaniu. Pod Górę św. Anny dotarło jedynie 25 osób, ponieważ na polecenie Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w Warszawie, inni zostali zawróceni z polsko-niemieckiej granicy. Chodkiewiczowi i innym udało się przedostać na front powstańczy, ponieważ podawali się za pełnoletnich. W okolicach Góry św. Anny toczyły się

już wówczas walki między oddziałami powstańczymi i niemieckimi. Karol Chodkiewicz został przydzielony do oddziału zwiadowczego 8. pułku pszczyńskiego Franciszka Rataja, broniącego Masywu Chełmskiego na linii Ligota Dolna – Oleszka – Żyrowa. W dniu 21 maja 1921 r. nastąpił zmasowany kontratak niemieckich oddziałów od północy i zachodu na Górę św. Anny. W tym czasie Karol Chodkiewicz z kolegami znalazł się w bardzo trudnej sytuacji. W czasie obrony Masywu Chełmskiego został ciężko ranny na „polu pańskim” nieopodal Oleszki. Pobliscy mieszkańcy pobiegli mu z pomocą. Rannego przenieśli na podwórze jednego z gospodarstw i próbowali szukać pomocy lekarskiej. Po niecałej godzinie na posesję podjechała furmanka z Jasionej, na której został ułożony. Niestety, mimo że szybko wyruszono do najbliższego lekarza, ranny Karol zmarł w drodze. Jego ciało złożono w kaplicy cmentarnej, a 25 maja - pochowano na cmentarzu parafialnym w Jasionej, zaś 5 lipca 1921 r. ekshumowano i przewieziono do Krakowa, gdzie złożono je do grobu rodzinnego na cmentarzu Rakowickim w asyście plutonu kadetów lwowskich 1. Kompanii Wojska Polskiego. Pośmiertnie kadet kapral Karol Chodkiewicz został odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy oraz Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi I klasy. Dnia 7 czerwca 2008 r. odbyła się w Oleszce podniosła uroczystość nadania jego imienia 7. Wołyńskiej Drużynie Harcerzy „Flammae” (ZHR). Podczas tej uroczystości odsłonięto tablicę pamiątkową o Karolu Chodkiewiczu na murze miejscowej kaplicy pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny.

Dziś w miejscu, gdzie się obecnie znajdujemy, stoi krzyż oraz głaz z pamiątkową tablicą ufundowaną w 2009 roku. W 2017 roku Grupa Nieformalna „Razem dla Oleszki” przy współpracy ze Stowarzyszeniem „Nasze Dziedzictwo” w Żyrowej wzbogaciła je o tablicę informacyjną ku czci lwowskiego kadeta. Umieściła także stół z ławką, by każdy odwiedzający mógł usiąść i pograć się w zadumie nad losem tego młodego człowieka, który w chwili śmierci miał prawie 17 lat.

Pamięć o lwowskim kadecie wciąż jest żywa w naszej społeczności.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

 **AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE**

Projekt „Ocalić od zapomnienia” został dofinansowany ze środków Programu „Działaj Lokalnie X” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Ośrodek Działaj Lokalnie - Stowarzyszenie „Kraina św. Anny”